

UURMINÕ

4

TAARKA

Linnamäe Lauri intervjuu Eesti teenelise paabamängijaga: "Kattõ üttemuudu muti sa iks ei lövva, a tibisit võit löüda 30 tükkü nii üttemuudu, et mõista-i vahetki tetä."

MÄRGOTUS

6

PINO JÜRI:
Paraadseto ull jutt

"...a veitkest ulliss läe asi siss ku sääne tark nakkas siin setot oppama, koes õige seto piäss eläma, tantsma, juuma, tüüd tekema."

NOORTÕ

7

OBINITSA
POISTE
VEMBUD

Ja palju muud huvitavat küllatüvä pillilaagrist. Lisaks ülevaade folkidest ja intervjuu Mõla küla noortega sealpool kontrolljoont.

Joogivee puudus kimbutab Setomaa külasid

Taro Igor

Põuane suvi on teravdanud Setumaad aastaid vaevanud veepuudust. Kuna kaevudest on vesi kadumas, ei jää paljude külade elanikel muud üle kui tuletõrjeauto kohale kutsuda.

"Veetase kaevus on null!" hüüab Hilana küla elanik Raudoja Ahto kuiva vee-ämbrit välja tõmmates. Eelmisel suvel lasi ta taluhoovile 8,5 meetrit sügava kaevu teha — tänavu on sunnitud vett autoga kaugelt vedama. "Lasin Võrus Katariina tänaval avalikus veevõtukohas 25liitrise nõu täis ja sõitsin siis Hilanale," jutustab ta.

Ahto naaber Uibokandi Mart on sunnitud joogivee saamiseks allikal käima. Kui joogivesi majapidamises otsakorral, laeb Mart tagaluugiga Opeli veenõusi täis: kõigepealt 50liitrine roostevaba nõu, siis üks 25ne, kaks 10liitrist ja kätputäis viiesid. Kokku saab umbes 150 liitrit - seda jagub kuni kaheks nädalaks.

Korralikku teed veealika juurde pole. Kui suvel pääseb sõiduautoga kuidagi ligi, siis talvel pole muud kui traktorile hääled sisse. Aastas on veel periood, kui allikalt üldse vett ei saa. Kevadise suurvee ajal tõuseb oja üle kallaste ning katab allikatoru ära. "Siis peab väga täpselt arvestama, et kahe nädala veevaru saab õigel ajal võetud,"

TÜHI ÄMBER: Hilana küla elaniku Raudoja Ahto kaevu põhjas on vaid pisike veeloik. Foto Igor Taro

märgib Mart.

Koos Mardiga kannavad Hilanal veepuudust viis majapidamist. Lisaks Hilanale on sama murega vaevatud külasid ainult Meremäe vallas terve hulk. Kui Meremäe valla probleemsetest kohtadest kaart maalida, oleks omavalitsuse territoorium lõviosas punast karva.

"Kõigil on see häda, peale nende kohtade, kus puurkaev olemas on. Kui va ilmaga kaob vesi eelkõige neil, kellel on madalad salvkaevud. Osades kohtades pole kaevu üldse," räägib Piholaane Guuri Meremäe vallavalitsusest.

Praegu on Meremäe vallavalitsus lahendanud probleemi niiviisi, et inimesed saavad soovi korral

tellida vett tuletõrjeautoga. Kohaliku tuletõrje paakautomahtab 1500 liitrit. Tellijal tuleb paagitäie vee eest, mis tema ukse juurde jõuab, tasuda 100 krooni — ülejäänud tasub vald.

Valla eelarvest jätkub käesoleval aastal vahendeid inimeste abistamiseks ainult jogivee vedamise osas. Vallavanema Sibula Peetri hinnagul lahendaks Setumaa veeprobleemi puurkaevude tegemine. "Puurkaevud tõesti aitaksid — seal on vesi ikka suurema tõenäosusega pidevalt olemas, kui tavalises kaevus," sõnas Sibul.

Puurkaevud on Setumaal vaid üksikutes kohtades. Hilanalgi on tegelikult ühes majapidamises puurkaev olemas. Samas pole

trassi, mis vee igasse majaja tooks ega puhastusseadmeid, mis roostese põhjavee läbipaistvaks muudaks.

"Tegelikult saaks meil veepuudus lahendatud kui teha investeering, et vedada kõikjale trassid," sõnas Hilana elanik Raudoja Ahto. "Mõtlesime küsida toetust Setomaa arenguprogrammist, aga paraku pole niisugune projekt abikõlblik."

Lisaks trassile vajab kohaliku ümbruskonna jaoks tüüpiline roostene vesi köögikraani jõudmise eel puhastamist. "Seal ei aita muud kui puhastusseadmed, aga need on küllalt kallid," märkis Uibokandi Mart. Kuigi viis majapidamist väga suurt puhastusagregaati ei vaja, läheb ainu-

üksi see seadeldis maksma kümnetesse tuhandettesse ulatava summa.

Mõne aasta eest suutis Meremäe vald mitme küla veeprojektile öla alla panna. Polovina, Kalatšova ja Talka külade elanikel on majades vesi sees. Polovina veeühistu esimees Kala Leo ei jõua projekti toetajaid ära tänada. "Meile on see kuldaväärt asi," sõnab ta.

Enne seda kui Polovinanasse puurkaev tehtud sai, vedas Leo vett tervele külale. "Õnneks oli mul kaljatsistern ja siis vedasingi seda traktoriga," kirjeldab ta. Ühel hetkel sai Leol tsisternivedamisest villand.

"Tegime veeühistu.

Jätkub lk. 2

MTÜ Seto Käsitüü Kogo avitas ja oppas

18. juulil olti Obinitsa muuseumitarõh kuu, arotõdi ja luudi MTÜ Seto Käsitüü Kogo.

Ütelt puult kaiõh — Setomaal mõistõtas ja tahtetas käsitüüd tetä, a töõsõlt puult — kõõ mõistõta-ai' tuud kohegi' müvvä', mõista-ai' vällä mõtõlda', õt midä tetä', kuis tetä'.

Vahtsõnõ Käsitüü Kogo nakas tegema kuuhtüüd

inõmisiga', õt näid avita': kõrraldadas koolituisi, loengit, tutvustas lajalõ maailmalõ tegijit, ots min-kõst midägi' tetä' (materjali'), kost midägi' saia', pruum löüda' välästuult Setomaad samasantsit tegijit, õt näidega' kuuhtüüd tetä' vai näide käest midägi' mano oppi', õt kuis parebahe tetä' ja nii edesi.

Käsitüü Kogo hoit alal ja avitas ja juhendas, õt kuis

seto umma vanna käsitüüd oppi' ja edesi tetä', a töõnõ tii om, õt kuis ja midä tetä', õt külälisilõ müvvä', liinainõmistõ miiltpiteh olla'. Kõkkõ seod kokko kutsutas kiräkeeleh ettevõtõlus ja tootearendus. Neo' omma' seo ilma aolitsõ' sõna' ja tegemisõ' ilma minkõlda' ar' elä-äi'. Nii õt, kullja seto rahvas, kiä' om huvitõtet käsitüü tegemisõst, nii mehe' ku' naase', kinkõlõ

sõna' ettevõtõlus ja tootearendus väiga' vastakarva olõ-õi', sis võtkõ' seo vahtsõ Käsitüü Kogoga' ühendüst ja küüsüge perrä ja ku' kõlbas, sis Käsitüü Kogo juhatus saais edespidi tii' iist! Õga inõmisõ mõtõh ja suuv om juhatusõlõ säädüses. Mii' ooda teid Seto Käsitüü Kokko, õt üteh kuuh läbi seto käsitüü hoita' alalõ ja viiä' lakja ilma setosidõ miil ja näüdäda',

ku' käsitüülitsõ' mi olõmi.

Seto Käsitüü Kogojuhatusõl om mitmit mõttit ja ku' tulõva' viil tii' mõttõ' ja soovi', sis saami' kokko (tuust annami' tiidä') ja arotami' ja proomimi' ello jäiä' uma seto käsitüüga' siih Setomaal. Juhatusõh omma' Sigre Andreson (5071029, sigre@setomaa.ee), Õie Sarv (pildil) ja Ahto Raudoja. SARVÕ ÕIÕ

